

Οι βιβλιοθήκες στην Ισπανία σήμερα

Της
Κατερίνας Χατζοπούλου
(Βιβλιοθηκάριος)

Το τελευταίο Συνέδριο της IFLA ήταν σίγουρα μια μεγάλη επιτυχία για τους συνάδελφους της Ισπανίας.

Με πολύ ζεστασιά και σωστή οργάνωση εξυπηρέτησαν σωστά τους 2.270 περίπου συνέδρους που συμμετείχαν.

Ανταλλάχθηκαν απόψεις, προβληματισμοί και φυσικά γλέντησαν στις γεμάτες κέφι βραδιές του Συνεδρίου.

Για μια Διεθνή Βιβλιοθήκη

Αυτό ήταν το θέμα του Συνεδρίου που έδωσε το έναυσμα στον Salvador Giner ανώτατο των Ειδικών Ερευνών της Βαρκελώνης να πει στην εισήγησή του: "Οι νέες τεχνολογίες έχουν αλλάξει την ζωή μας, μεταμόρφωσαν τον χώρο των βιβλιοθηκών και άλλαξαν τους ρυθμούς των βιβλιοθηκάρων. Παρ' όλα αυτά δεν έχει αλλάξει η σχέση των αναγνωστών και των βιβλιοθηκών. Σήμερα η κοινωνία στηρίζει τις απαιτήσεις της στην αποτελεσματικότητα και στον συναγωνισμό. Οι βιβλιοθήκες υποχρεώνονται ν' ανταποκριθούν μέσω της εξειδίκευσης.

Υπαγορεύεται κύρια από την ανάγκη εξειδίκευσης και αποτελεσματικότητας στην αναζήτηση πληροφόρησης.

Η σωστή χρήση τους μπορεί να μπει στην υπηρεσί ενός από τους πρώτους στόχους της παγκόσμιας βιβλιοθήκης που είναι η πρόσβαση στην πληροφόρηση για όλους.

Αυτό δίνει την δυνατότητα στην εξάλειψη όλων των ιδιαιτεροτήτων και το πέρασμα στην πλήρη αποδέσμευση.

Φτάνουμε έτσι σε μια ανθρωπιστική εικόνα της βιβλιοθήκης σύμφωνα με την οποία αναλαμβάνει να εξασφαλίζει την αντιπροσωπευτικότητα και την ίση συμμετοχή.

Προβληματισμός που μας αγγίζει όλους σήμερα που η πληροφόρηση υποτάσσεται στις απαιτήσεις του συναγωνισμού και της αποτελεσματικότητας.

Οι Ισπανικές βιβλιοθήκες

Όπως κάθε συνέδριο της IFLA έτσι και αυτό μας έδωσε την δυνατότητα να γνωρίσουμε τις βιβλιοθήκες της Καταλωνίας και να μάθουμε πως λειτουργεί το δίκτυο των Ισπανικών Βιβλιοθηκών.

Για μας από την Ελλάδα ήταν ίσως ακόμα

πιο ενδιαφέρον όταν λάβουμε υπόψη μερικές ομοιότητες που παρατηρούμε στις χώρες της Νότιας Ευρώπης.

Το βιβλίο και η ανάγνωση

Για την Ισπανία υπάρχουν τρεις πρόσφατες έρευνες που αφορούν την ανάγνωση και που έγιναν αντίστοιχα το 1978, 1985 και 1991.

Η τελευταία αφορά κύρια αυτούς που είναι άνω των 18 χρόνων. Έχουμε όμως μέσω αυτής σημαντικά στοιχεία που μας δίνουν μια εικόνα για την συμπεριφορά του αναγνωστικού κοινού.

- Το 84,3% των Ισπανικών οικογενειών έχουν βιβλία και κατά μέσο όρο αναλογούν 26 με 50 βιβλία ανά οικογένεια.

- 37% των Ισπανών αγοράζουν βιβλία και η αναλογία είναι 9 βιβλία το χρόνο

- 56% των Ισπανών αφιερώνουν κάποιο χρόνο στην ανάγνωση

- 51,8% έχουν διαβάσει κάποιο βιβλίο τους τελευταίους δώδεκα μήνες αλλά μόνον 18% διαβάζει καθημερινά

- 30% κάθε μέρα διαβάζει εφημερίδα

- και τέλος μόνον 11,2% των Ισπανών δηλώνουν ότι πήγαν σε βιβλιοθήκη τους τελευταίους 12 μήνες. Από αυτούς 10,3% μόνον δανείστηκαν βιβλία. κάτι που παρατηρείται στις Λαϊκές Βιβλιοθήκες, η χρήση τους είναι ακόμα άμεσα συνδεδεμένη με τις σχολικές ανάγκες και γενικά του κύκλου σπουδών. Αλήθεια κάτι δεν μας θυμίζει αυτό;

Η εκδοτική παραγωγή από την πλευρά της μιλά για κρίση.

Μετά από μια μακρόχρονη δύσκολη περίοδο (διδακτορία του Φράνκο 1936-1975) η εκδοτική βιομηχανία γνώρισε μια γρήγορη ανάπτυξη. Το 1976 εκδόθηκαν 17.727 τίτλοι, το 1980 27.629 τίτλοι και το 1992 έφτασαν στον εντυπωσιακό αριθμό 50.644 τίτλου. Αξίζει να αναφέρουμε ότι στους 50.644 οι 37.588 είναι στα καστιλιανικά, 5.806 στα καταλωνικά, 902 στα "galicien" και 1.026 στα βασκικά.

Παρά τους αριθμούς οι εκδότες εκτιμούν ότι περνούν έντονη κρίση διότι αντιμετωπίζουν περιορισμούς, οικονομικές δυσκολίες, συναγωνισμό των μέσων μαζικής επικοινωνίας. Τα τελευταία μάλιστα θεωρούνται ως τα πλέον υπεύθυνα της κρίσης.

Βιβλιοθήκες: προσπάθειες για μια νέα οργάνωση

Το Δίκτυο λαϊκών βιβλιοθηκών Καταλωνίας που κεντρικά το Υπουργείο Πολιτισμού συντονίζει σε συνεργασία με την τοπική αυτοδιοίκηση, αυτό είναι ένα δείγμα της προσπάθειας που καταβάλλεται για την δημιουργία ενός καλά στελεχωμένου δικτύου.

Για τις πανεπιστημιακές βιβλιοθήκες ο νόμος που ψηφίστηκε το 1983 σημάδεψε μια νέα εξέλιξη για την κατηγορία υτή των βιβλιοθηκών. Τα κύρια χαρακτηριστικά:

- οργανωτική δομή ανεξάρτητη από τις σπουδές

- ενίσχυση της πανεπιστημιακής αυτονομίας

- οικονομική ενίσχυση και πιο ευέλικτη

Σήμερα πάνω από το μισό των 40 πανεπιστημίων ανήκουν σε αυτόνομες κοινότητες.

Ένα από τα προβλήματα των πανεπιστημιακών βιβλιοθηκών είναι ο πολλαπλασιασμός των συλλογών που δεν εντάσσονται σε κανένα πλαίσιο κοινής πολιτικής αγορών.

Πολλές φορές μάλιστα οι συλλογές μιας βιβλιοθήκης είναι διάσπαρτες στα διάφορα τμήματα και τις σχολές.

Παρά τα οργανωτικά προβλήματα μια τράπεζα multimedia της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Μαδρίτης δίνει από το 1987 στον χρήστη την δυνατότητα να κάνει έρευνα σε τρία επίπεδα: συγγραφέα, βιβλιογραφική περιγραφή και θέμα.

παράλληλα πολλές προσπάθειες γίνονται δημιουργίας συλλογικών καταλόγων. Το πλέον σημαντικό είναι αυτό της ABINIA (Association de Bibliotecas Nacionales de Iberoamerica) που δημιουργήθηκαν το 1989 και στο οποίο συμμετέχουν εθνικές βιβλιοθήκες Ιβηρο-Αμερικάνικες.

Στα πλαίσια αυτού του έργου προβλέπεται τη δημιουργία συλλογικού καταλόγου των Εθνικών Βιβλιοθηκών της Κούβας, Βραζιλίας, Χιλής, Κολομβίας, Ισπανίας, Μεξικού, Νικαράγουας, Παναμά, Παραγουάης, Περού, Ουρουγουάης και Βενεζουέλας. Ο κατάλογος πρέπει να καλύψει την εκδοτική παραγωγή του 19ου και 20ου αιώνα. Σήμερα διαθέτει πάνω από 180.000 θεματικές επικεφαλίδες.

Στο σύντομο αυτό άρθρο δεν έγινε αναφορά στις διάφορες εισηγήσεις του συνεδρίου που ήταν πολυποικίλες και πολυδιάστατες.

Ένα μέρος από τα πρακτικά δίνει την εικόνα του προβληματισμού που αναπτύχθηκε. Γενικά όμως, όπως και σε άλλα συνέδρια τα τελευταία χρόνια στερούνται πολλών νέων ιδεών, αναζητούν νέα πνοή προς το παρόν δεν εμφανίζεται ούτε από τις βιβλιοθήκες ούτε από τους βιβλιοθηκάρους.

Τουλάχιστον εκ μέρους αυτών που συμμετείχαν και ως γνωστό είναι συχνά οι ίδιοι που μ' ευχαρίστηση ξαναβρίσκονται.

Όσο αφορά την εκλογή εκπροσώπων στη θέση αυτών που έληξε η θητεία δεν υπήρξαν εκπλήξεις. Στον τομέα των ειδικών πανεπιστημιακών βιβλιοθηκών επικρατούν οι αγγλοσάξωνες και αμερικανοί.

Οι Σκανδιναβικές χώρες παρά την σημαντική ανάπτυξη των βιβλιοθηκών δεν καταλαμβάνουν σημαντική θέση στην οργανωτική δομή της IFLA.